

מדור הבחינות

מינהל הסטודנטים

אוניברסיטת בר-אילן

מספר סידורי 1412313

מס' מח: 42
 שנת: תשע"ד סמסטר: 2 מועד: 3 מטלה: 1
 קורס: 99 212 02 דיני משפחה

המחברת נבדקה ביום: _____
 הציון: _____
 חתימת המרצה: _____
 מס' סידורי _____ מתוך _____ מחברות

הוראות לנבחן

9. הבחינה. תלמיד שעזב את האולם אחרי חלוקת השאלונים או לא מסר את מחברתו עד תום הבחינה או מסר מחברת ריקה - דינו כדין נכשל. קריאת השאלון מותרת רק לאחר קבלת רשות המשגיח/ה.
10. יש לכתוב את התשובות בדיו, בכתב ברור ונקי על עמוד אחד של כל דף. אין לכתוב בשוליים, הכותב טיוטה יקדיש לה את הצד הימני של המחברת ואת ההעתקה הנקיה יכתוב בצד השמאלי. את הטיוטה יש למחוק בהעברת קו. אסור לתלוש דפים מן המחברת.
11. נבחן שעבר עברת משמעת ו/או אי ציות להוראות הכתובות והנחיות המשגיח/ה יועמד לדין משמעת.
12. משך זמן הבחינה מצויין בראש השאלון. עם הודעת המשגיח/ה כי תם הזמן, על הנבחן להפסיק את הבחינה, למסור את המחברת עם השאלון ולצאת מאולם הבחינה. מחברת שלא נמסרה בתום ההודעה לא תיבדק.
13. אחזקת מכשיר טלפון סלולרי (אפילו סגור) ברשות הנבחן, מביאה לפסילה מיידית של הקורס.

1. עליך להבחן בחדר בו הנך רשום.
2. הנח ליד המשגיח בבחינה את כל חפצך האישיים כגון: תיקים, ספרים, מחברות, מכשירים סלולריים, קלמרים וכו'. השימוש במחשב נייד אסור.
3. אסור להחזיק בהישג יד חומר הקשור לבחינה/לקורס אלא אם הותר הדבר בכתב על ידי המרצה ורק בהתאם למותר.
4. מסור למשגיח/ה על הבחינה תעודת זהות וכרטיס נבחן חתום ותקף לסמסטר בו מתקיימת הבחינה.
5. היציאה לשירותים במהלך הבחינה בהתאם להנחיות המשגיח/ה. נשים בהריון ונכחנים באישור מתאים רשאים לבקש מהמשגיח/ה לצאת. היציאה בליווי המשגיח/ה ובהתאם לנוהלי האוניברסיטה.
6. נבחן היוצא ללא רשות מכל סיבה שהיא מחברתו תפסל ותועבר לועדת משמעת.
7. יש להישמע להוראות המשגיח/ה. אין לעזוב את חדר הבחינה ללא קבלת רשות. חל איסור מוחלט לפנות לנבחנים אחרים בכל עניין ודבר. בכל עניין פנה למשגיח/ה.
8. בתחילת הבחינה מלא את פרטיך האישיים ע"ג המחברת. תלמיד שקיבל לידיו שאלון ואין ברצונו להיבחן, חייב להמתין 1/2 שעה בכיתה מתחילת

בה/3ה!

ועדת המשמעת מזהירה!

נבחן שיימצאו ברשותו חומרי עזר

אסורים או ייתפס בהעתקה,

ייענש בחומרה עד כדי

הרחקתו מהאוניברסיטה.

שנה"ל 2014 סמסטר 2 מועד 2
 מס' קורס 99-212-02
 מחלקה משפחה
 המרצה סרוף האפרין קצרי
 מבחן חלק (אם הבחינה בשני חלקים)

הוראות לנבחן בנושא סריקה:

אין לכתוב במחברת בעפרון. יש לכתוב בעט בצבע כחול כהה או שחור בלבד. אין להשתמש בנוזל מחיקה (טיפקס). אין לכתוב בשוליים משני צידי הדף. מחברת בכתב מרושל משפיעה על תוצאות הסריקה.

שם לכן! השוליים יחתכו לפני הסריקה. לכן, חל איסור מוחלט

יש להסליף לאיירון להגיש מיד תגישת כרית המשפט למשפחה ולהתנדב לסמכות בהי"ד הרשעי.	
תביעות שונות לציהמי"ש לענייני משפחה	
תביעה למשמורת: חדין החל	
תביעה לפזונות ילדים: חדין החל	
בנויים: מוזנות אשת - חדין החל	
בנויים: מוזנות אורחים - פסקותו של כב השופט ברק במסגרת בניית פלוגת 8256/98 - מוזנות מבצע בסיס חז"י והסכם ולא סטוסט, לפי פרשטולמוון - מוזנות לאור חי"י אצ"ר האדם והירדות, מוזנות לאור עקרון חכם חלב ורישות החנינות והיושר בין הצדדים.	
בנויים: אפשרות להגשת בקשה לישוב סכסוך.	
ב הנית תנאי 1.4 לחשב"ג, לסמכות הייחודית לבדי"ר.	
פסי"ד רודניצקי - יש לערוך הבהרה בין תוקף הנישואין (המוברת לאור הכללים החדשים הפנימיים) לבין רישום הנישואין (ובצוג ההבהרה בין מנועי חיתון לבין פנויי חיתון, כאשר סעד חרישים ניתן רק למנועי חיתון).	
טקסי פסי"ד - התייחסות למכרזי טקסי תרופים: אם תרופותיו כל יסודות משפטיים בולגרי - מדובר בקידושין או טקס קידושין ובחלט ברז גירושין גם אם לא נרשמו. הנוף היחיד בעל הסמכות לעשות זאת הוא בהי"ד הרבני. לענין כריכה- אם בהי"ד כרוע כי הצדדים נשואים אין סיבה למנוע לכרוך.	
אם לא תתפיימו כל יסודות משפטיים בולגרי (לא ניתן לרישום) לא ניתן להגיש תביעת גירושין לבדי"ר ולכן גם לא ניתן לכרוך את התביעות והוספת. על אירנה להונגו לסמכות בדי"ר ולהגיש תביעות לברימי"ש למשפחה.	
מבטחת מחתות - יחכו שרדש בט להוציאה תולוי מה היו דרכיני הטקס הרפורמי.	
בנויים - ישנה אופנה קלושה שתבעתו של סוחר תתקבל בטענה שנדרש בט להוציאה מאחר שחיי יחד בבני זוג אבל משלאל נרשמו, ולא חל פסי"ד בני זוג, כאמור קלוש מאד.	
בנויים - אם נישואים בח"ל ונרשמו - תביעת הגירושין - פסי"ד בני זוג - המגמה המסתממת היא לדרוש בט בנישואין אורחים. הסמכות נתמלכלבדי"ר בלבד. תעלה לנדרשני - קצ"א בלתי ניתן לאיחור.	
האובטור של ברק - לא ניתן לכרוך בתביעות גירושין כשמדובר בנישואין אורחים. מנגד, גישת בדי"ר בנתניה.	
התייחסות למירוץ הסמכויות בין הערכאות האזרחית והדתית.	
התייחסות לעיקרון הליכוד החדדי - פלמן	
משפחות - נושא הכרז מעצם טיבו וטבעו לתביעת הגירושין (פסי"ד שרעבי).	
בלעז - יש לכרוך רכוש במפורש ולפרט את כל חרכיני תהבר.	
חדין החל - פסי"ד גבלי - חדין שיחול יהיה חדין האזרחי, גם אם התביעה תתברר בבדי"ר.	
קיימת אפשרות שהזוג ישוי ולכן רלוונטי דיון לפי חוק יחסי ממוון, ואפשרות אחרת היא שהזוג אינו נשוי אלא דיניצי, ולכן חלה חוקת חשינות. לכן אין שוני מהותי בין מנכה של אירנה במקרה זה לבין מנכה של איירן.	
בנויים - מוזנות אשת - עיי"פ חדין העברי - בעל יהודי מחוייב במוזנות אשת עז חוט.	
בנויים - מוזנות אורחים - האם החסימיות מתחלת מוזנות אורחים בנישואין בדימי"י תופסת גם כאן?	

ניקוד לשאלה 1 - 70
 ניקוד לשאלה 2 - 96
 30

פזונות לפזונות הדרת לעניני משפחה	
זינוי התייחסותם הדרת של הצדדים	
פסיכופל - מוסלמי - דרית ואזרחות.	
איירן - יהודית מלידת, יהודיה על פי היהדות, מוסלמית על פי האיסלאם.	
המבנת קובנע לעניני סמכות השיפוט - המבנת האזרחי - התייחסות לתנאי פזונות חתומה.	
בנויים - התייחסות להלכות והלכות בוחל פסי"ד צמול - מבנת דרת האפקטיבית.	
בנויים - התייחסות לכוונותיה של איירן.	
תקציבנויים - השרתיכוחם הדרת קשורה בהשת"כות חתומים. עיי"פ איסלאם הם מסלמים. עיי"פ היהדות הם יהודים. מבטחת המשפט האזרחי - מאחר ואיירן לא רשמה את המרת דתה שלה - הם יכפולו דתי"א לא לפדי.	
נפשות חתומות הדרת לעניני משפחה	
תביעת הגירושין - תתקבל כל אחר מדרכי התינתם תפאות: אצטרות 1: מדובר בנישואי מוסלמי ויהודי"ת. לכן רלוונטי חוק השיפוט בענייני חתרת נישואין ומקרים מיוחדים וסמכות בעי"א, הקובע כי ענייני חתרת נישואין שאינם בשיפוט הליחודי של ביני דתי יהיו בשיפוטו של ביהמי"ש לענייני משפחה. מבטחת המשפט האזרחי מדובר בנישואין בין דתיים - איירן יהודי"ת מבטחת סמכויות השיפוט, ולכן אין לבדי"ר חשרתי סמכות מלכתחילה, אא"כ היא ננתנה לו עיי"פ בהחמישי לענייני משפחה.	
אפשרות 2: מפני שבניח"ז לא יכלו לרישום בארץ אלא אם נישאו בחו"ל, הם לא נשואים לפי חוק האזרחי ולכן אין צורך בגירושין לפי חוק מקרים מיוחדים. הנוף היחיד שמכיר בנישואין וירצה לברש אותם זה בדי"ר חשרתי.	
תביעת למשמורת - פרשת אל צפדי - לא ניתן להגיש תביעה בבדי"ר חשרתי אלא לאחר הגשת בקשה לשיא בהחמי"ש חלעין לפי סי 55. לביחמי"ש למשפחה סמכות שירות.	
תביעת רכושית - אם לא כל הצדדים הנוגעים בדבר מוסלמים, סמכות שיפוטו של בדי"ר חשרתי דורשת את החלטת נשיא חלעין לפי סי 55.	
שורה תחתונה - נראה שאין סמכות לבדי"ר חשרתי לדון בארץ אחרת מבטחת מאחר ולא הוגשה בקשה לפי סי 55 (למעט בגירושין עצמם). לכן, על איירן להעלות מיד את טעת חוסר הסמכות בדיון חרשתי.	
דיון בסוגיות חלקית הרבות	
חדין החל: בני הזוג נישאו לאחר שנת 1974 ולכן חל חוק יחסי ממוון.	
סי 5 לוחך - חל חסדר איירן המשאבים - חסבר משפחות.	
יש להעלות את האפשרות שבני הזוג לא נרשמו ולי לא חיי בהתנת דת בעת הנישואין מבטחת אזרחות) וניתן לארוח בהם ידניצי. יישום המבטחים החולוניטיים מהפסיקה. בהתאם לאפשרות זו, חלה חוקת חשינות.	
בנת הממוניים: לפי סי 55 (אנצ) - חשטה הוא מנתה מלפני הנישואין. עם זאת, אין בחוזרואינו של סי 5 כדי למנוע יצירת שיתוף בכס ספציפי לפי חדין חללל חל: יש לבחון את כונת הצדדים, שקילי הגילנת וכי. בחינה האם הרתה כונת שיתוף לגבי הבנת, התייחסות להחלטה לבנות את הבית מכספיה של איירן.	
חברת השאראטאפ שאיירן תקציבה: טייסיר יטען כי מגישה לו מחצית שווי חלקה של איירן. איירן חטען כי מדובר בגיב חגיגתי כי חוקם מכסיי הסכונותיה מלפני הנישואין. טייסיר יטען כי נוצרה כונת שיתוף. כמו כן יטען כי מדובר בגיב קריירת. איירן חטען כי גידול הילדי נעשה עיי"פ גורם חגיגתי.	
מגיבטי"ל חו"ל אנושי	
האפשרות לבצע חלוקת שונה בהתאם לסי 8.	
פסי"ד 8928/06 - התייחסות לבדי"ר בחקיש לסי 8.	

שאלה ראשונה.

יש מקום לדון בעניין השתייכותה הדתית של איירין; מצד אחד היא הגיעה לבית הדין השרעי בתחילת שנת 90 והצהירה על כוונתה ורצונה להמיר דתה לאיסלם (וההמרה אושרה בידי הקאדו), ומצד שני המרת הדת הזו לא נרשמה ולא אושרה באופן פורמלי. ככלל – השתייכותו הדתית של אדם נקבעת על פי הדין הדתי של הדת אשר לה הוא טוען להשתייך. לפני המרת הדת לאיסלם – איירין הייתה יהודיה על פי היהדות, שכן היהדות נקבעת על פי יהדותה של האמא, ואמה של איירין יהודיה.

כאשר אדם ממיר את דתו – השתייכותו הדתית, בהקשר של המעמד האישי, נקבעת על פי פקודת העדה הדתית.

על פי סעי' 2 לפקודת העדה הדתית (המרה) נדרשים שלושה תנאים מצטברים על מנת שההמרה בין שתי "עדות דתיות" תהיה בת תוקף: 1. קבלת תעודת אישור מראש העדה הדתית אליה מעוניין האדם להצטרף (סעי' 2(1)). 2. הצגת תעודת האישור בפני הממונה על המחוז (סעי' 2(2)). 3. רישום המרת הדת על ידי הממונה על המחוז (סעי' 2(2)). בבג"צ מחיול נקבע שרישום המרת הדת הוא מהותי וקונסטיטוטיובי, כלומר שאפילו אם נשלחה הודעה על המרת הדת לממונה על המחוז, ואפילו אם כבר הוצגה לממונה תעודת אישור ההמרה – הרי שכל עוד לא נרשמה בפועל המרת הדת על ידי הממונה על המחוז – אין לה שום תוקף משפטי. רצונו של האדם להשתייך או שלא להשתייך לדת מסויימת לא רלוונטי להכרעה בשאלת השתייכותו הדתית בהקשר של סמכויות שיפוט והדין החל בענייני המעמד האישי (מאידך, יש לאדם זכות להגדרה עצמית, אך היא לא תקבע בענייני המעמד האישי. וכפי שדובר גם בבג"צ גולדשטיין).

יישום: במקרה דנן לא ברור מהמתואר באירועון האם הקאדי נתן לאיירין תעודה והאם היא הציגה אותה בפני הממונה (תנאי 1+2 לעיל) או שאפילו זה לא היה, אך מכל מקום ברור שתנאי 3 דלעיל לא התקיים, וההמרה לא נרשמה, וממילא אין לה שום תוקף משפטי.

(למרות שלכאורה האיסלם איננו מוגדר כ"עדה דתית" ע"פ סימן 2 לדבר המלך, מכל מקום נפסק כי פקודת העדה הדתית חלה גם על מוסלמים [ע"פ פס"ד קינאווי]; הקריטריונים ע"פ פס"ד יעל ברק הם א. עדה שמופיעה בדבר המלך. ב. כל עדה שיש לה בית דין שמנוהל לפי החוק, וממילא מוסלמים נחשבים "עדה דתית".)

אם המרת הדת של איירין הייתה ממלאת אחר תנאי פקודת העדה הדתית הנ"ל הרי שבאמת הייתה סמכות לבית הדין השרעי לדון בענייני המעמד האישי שלה, אך במצב הנוכחי, שכאמור איירין נותרה יהודיה, אין לו סמכות.

אם כן איירין יכולה לכפור בסמכותו של ביה"ד השרעי לדון בגירושיה'.

עולה השאלה מה הוא מעמדם הזוגי של איירין וטייסיר; מאחר וע"פ החוק בישראל איירין לא המירה את דתה, וממילא אין לביה"ד השרעי סמכות לגביה, מה משמעות הדבר לגבי נישואיה? אפשר לומר שמאחר ומבחינת הדת המוסלמית היא התאסלמה – הרי שהנישואין תקפים מבחינה דתית-מוסלמית, ומשכך גם מבחינה אזרחית. ואפשר לומר שאין תוקף לטקס הנישואין שבית הדין השרעי ערך מבחינה אזרחית, שכן ההמרה לא תפסה מבחינה אזרחית; משכך אפשר לומר שהם אינם נשואים כלל והם, לכל הפחות, יכנסו תחת ההגדרה של ידועים בציבור, שכן הם מקיימים "חיי משפחה במשק בית משותף" (ההגדרה המצוייה בסעי' 55 לחוק הירושה, והיא זו שמקובלת בפסיקה כהגדרה לידוע"צ, וכן לפי עוד מבחנים מהפסיקה, כגון משך זמן הקשר (15 שנה!!). אפשרות נוספת

היא לראות אותם ככאלו שהתחתנו בנישואים אזרחיים. הפסיקה בארץ מחלקת בין יפנויי חיתון (כאלו שאילו היו פונים לרבנות היא הייתה מסכימה לחתן אותם) ויפסולי חיתון (בני זוג שאינם יכולים להתחתן ברבנות); לפסולי חיתון יותר קל להיות מוכרים כידוע"צ, וכן כנישואים-בנישואין-אזרחיים, שכן לא הייתה להם אופציה להתחתן כדמו"י בביד"ר. אייריין וטייסר הינם כמובן פסולי חיתון בהיותה יהודיה והיותו מוסלמי. לא מצויין באירועון האם הם נרשמו במרשם האוכלוסין כנישואים.

במידה והם נרשמו כנישואים הרי שיחול עליהם חוק יחסי ממון ואיזון המשאבים. ובמידה שלא, ונגדיר אותם כידועים בציבור, תחול עליהם חזקת השיתוף.

כאמור, הדרך הראשונה שאמליץ לאיריין היא לערער על סמכותו של בית הדין השרעי. עליה לפנות לבית משפט לענייני משפחה ולבקש שידון בסמכותו של בית הדין השרעי. במידה וביהמ"ש יחליט שאכן אין לביה"ד סמכות – הרי שבית הדין צריך לקבל זאת מכח עקרון הכיבוד ההדדי (עניין ראש חודש ופייג-פלמן).

דבר נוסף שהיא יכולה לעשות זה לתבוע בנוסף לנושאים הנדונים בבית הדין השרעי – תביעות בנושאים אחרים שלא נתבעו וידונו בבית הדין השרעי (למשל מזונות; אדון בהמשך בעניין המזונות).

כמו כן יש בפניה אפשרות לערער בערכאת הערעור שיש בבית הדין השרעי (בהנחה שיש כזו) ולאחר מכן לערער בבג"צ.

דיון בדין המהותי של התביעות:

רכוש: כאמור, ישנה אפשרות שהם נרשמו כנישואים. מאחר שהם נישאו לאחר שנת 1974 יחול עליהם חוק יחסי ממון, והסדר איזון המשאבים. על פי חוק זה עם פקיעת הנישואין זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל הנכסים (סעי' 5א), למעט: 1. נכסים שקיבלו לפני הנישואין/קיבלו במתנה/כירושה. 2. גימלה מביטוח לאומי/ע"פ פסיקה או חוק. 3. נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששוויים לא יאוזן. (פנסיה כן נכללת באיזון – סעי' 5ג)

מאחר ועל פי המתואר באירועון לא נראה שהם ערכו הסכם ממון הרי שסעי' 1 ו-2 לחוק לא רלוונטים.

במידה והם ידועים בציבור תחול עליהם הלכת השיתוף. ההבדלים בין ההסדרים השונים לעניין חלוקת הרכוש במקרה דנן: 1. נכסי קריירה מוכרים כנכסים בני חלוקה בהלכת השיתוף אך לא בחוק יחסי ממון. אמנם כשיש נסיבות מיוחדות (בפרט במקרים שאלמלא זאת יהיו פערים כלכליים גדולים בין בני הזוג) אפשר לחלק בצורה שונה מ"חצי-חצי" ע"פ סעי' 2)8. 2. נכסים עתידיים/גימלות (אפשר להתחשב בהם גם על פי החוק ע"פ הסעי' הני"ל). 3. מועד החלוקה של הרכוש: לפי החוק רק בעת פקיעת הנישואין (אמנם החוק מאפשר להקדים זאת במקרים מסויימים – כשעברה יותר משנה מתביעת הגירושין, כשלא היו 9 חודשים ביחד מתוך שנה, במקרים של אלימות, כמפורט בסעי' 5א לחוק), בעוד שבהלכת השיתוף כבר מעת הפירוד.

פירוט הרכוש על פי המתואר באירועון:

הם התגוררו בבית שנבנה על ידם בשטח שניתן במתנה על ידי משפחתו של טייסר לפני הנישואין. כאמור, מתנה ודבר שניתן מלפני הנישואין לא מחולקים באיזון המשאבים. טייסר יטען שלפיכך יש לחשב את ערכו של השטח ולתת לו אותו במלואו. איריין תטען

שמשפחתו של טייסיר נתנה את השטח במתנה **לשניהם**, ולפיכך יש לחלק את ערכו בין שניהם.

הבית נבנה מכסף של איירין אותו צברה לפני הנישואין. איירין תטען שלאור זאת יש לראות בבית כנכס מלפני הנישואין, ואין לאזן את ערכו. טייסיר יטען שהחוק מדבר רק על **נכסים** מלפני הנישואין, אך כסף איננו נכס, והכסף שאיירין הביאה איתה והשקיעה אותו בבניית הבית המשותף הוטמע בחייהם המשותפים והרי שהתוצר שנבנה ממנו שייך לשניהם.

גם בעניין השטח וגם בעניין המבנה יהיה אפשר לטעון שלמרות שהנכס היה במתנה/מלפני הנישואין, הרי שהוא הוטמע ושותף בחיים המשותפים, שהרי באבו רומי שבמקביל לחוק יחסי ממון עדיין חל הדין הכללי החל וכפי שהיה בבע"מ 4951/06 ובבע"מ 10734/06 בעניין דירה שבה התגוררו בני הזוג, כמו כאן (וכן יש מקום להזכיר את וסרקרוג, שסוברת שהלכת השיתוף ממשיכה לחול באופן סימולטני במקביל לחוק).

מוניטין ונכסי קריירה: שני בני הזוג התקדמו בעבודתם במהלך שנות חייהם המשותפים, איירין הפכה למנכ"לית מצליחה של חברת סטארטאפ, וטייסיר קודם להיות רכז שכבה בבי"ס. כל אחד מבני הזוג יתבע את חלקו בשווי הכספי שיש להתקדמות המקצועית שהתקדם בן זוגו, ויטען שהוא זה שאיפשר לו להתקדם (אמנם נראה שנכסי הקריירה של איירין שווים יותר מהמוניטין שיש לרכז שכבה...). הרציונאל הקלאסי שיש בכך שנכסי קריירה מתחלקים הוא שבן זוג אחד השקיע בטיפול בבית ובגידול הילדים ובכך איפשר לבן הזוג השני להתקדם בעבודתו. אמנם כאן שניהם לא השקיעו בבית במיוחד, ושניהם התפתחו בעבודתם, ומי שטיפל בילדים אלו ההורים של טייסיר. טייסיר ינסה לטעון שיש לראות בעובדה שההורים שלו הם אלו שטיפלו בילדים כאילו הוא זה שאיפשר לאיירין את התפתחותה המקצועית. אך ספק אם זה יתקבל.

שאר הרכוש יתחלק, בפשטות, על פי חוק יחסי ממון כנ"ל, שווה בשווה.

תביעת הגירושין: כאמור, בהנחה כנ"ל שההמרה לא התבצעה על פי הפקודה ואינה תקפה מבחינה משפטית, הרי שאיירין יהודיה וטייסיר מוסלמי, והם אינם נשואים – לא על פי הדת המוסלמית ולא על פי הדת היהודית – וממילא אין לבתי דין דתיים סמכות לדון בעניינם. אם הם ידועים בציבור – אינם צריכים ערכאה שתסדיר את גירושיהם. ואם הם רשומים כנשואים – ע"פ הרב דיכובסקי כפי שדובר בעקבות פרשת 'בני נח' הרי שגם תביעת גירושין בנישואים אזרחיים הנה בסמכותו הייחודית של ביד"ר. אך ע"פ סעי' 1 לחשבד"ר – ביד"ר קונה סמכותו רק בתנאי ששני בני הזוג הם יהודים (ותושבים/אזרחים ונמצאים בישראל ובענייני נישואין וגירושין, אך לענייננו רלוונטית דרישת היהדות), ואילו במקרה דנן טייסיר אינו יהודי, ולכן אין לביד"ר סמכות (וגם, כמובן, אין חשש קידושין, ואין מקום לחייב גט מספק או לחומר). לכן נראה שבמידה שהם רשומים כנשואים – בית המשפט לענייני משפחה יסדיר את גירושיהם.

{ אם באמת ההמרה, איכשהו, תפסה, ואיירין נחשבת מוסלמית, הרי שתהיה סמכות לבית הדין השרעי, ולא יעזור לאיירין להמיר את דתה בחזרה ליהדות, שכן יש לבית דין דתי שהחל לדון בעניין מסויים סמכות (בענייני נישואין, גירושין ומזונות) גם לאחר שאחד מבני הזוג המיר את דתו (סעי' 2)4 לפקודת ההמרה) }

משמורת ילדים: מבחינת ההלכה היהודית אמיר ואלכס הם יהודים. ע"פ ההלכה המוסלמית הם מוסלמים. בשונה מעניין יעל ברק, שם בעת הלידה האישה הייתה מוסלמית גם מבחינת החוק האזרחי – הרי שבמקרה דנן איירין מעולם לא הייתה

מוסלמית על פי החוק. מכל מקום לפי הדין הדתי – הילדים נחשבים כפולי דת. לצורך קביעת סמכות השיפוט בענייני משמורת ילדים יש לקחת בחשבון את הדת הנוכחית של שני בני הזוג.

בעניין יעל ברק בג"צ קבע כי כאשר הורים בני דתות שונות רוצים (שניהם או אחד מהם) לפנות לבית דין דתי שיכריע בעניין משמורת ילדיהם הקטינים (ובמקרה דן הילדים קטינים - אמיר בן 13 ואלכס בת 11) יש לפנות לנשיא בית המשפט העליון לצורך קביעת ביה"ד הדתי המוסמך (ע"פ סעיף 55 לדבר המלך). לחלופין (וגם כל עוד נשיא העליון לא הכריע), יכול כל אחד מהם לפנות לבית המשפט לענייני משפחה שיכריע בעניין (ע"א 86/63 אל-צפדי).

במידה ונשיא בית המשפט העליון יחליט שלביד"ר יש סמכות במקרה דנן, הרי שביד"ר ידון על פי הדין הדתי אך בכפוף לעקרון טובת הילד (ע"פ החוק הטריטוריאלי – סעי' 17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות). יש להניח שהוא יפסוק שהילדים יהיו במשמורת אצל איירין (על אף שהם מעל גיל שש וכבר לא חלה חזקת הגיל הרך שנקבעה בסעיף 25 לחוק הנ"ל), שכן היא יהודיה.

מזונות ילדים: בעניין אבו ראס טיבי (בש"א 1421) נקבע כי על מנת לקבוע למי יש סמכות שיפוט בעניין מזונות הילדים – ראוי שבית המשפט לענייני משפחה יכריע לפני כן בשאלת השתייכותם הדתית של הילדים. אמנם במקרה דנן נראה פשוט שהילדים כפולי דת. כמו כן ע"פ חוק התיקון לדיני משפחה – מזונות סעי' 3 "אדם חייב במזונות הקטינים שלו ובמזונות ילדים של בני זוגו" נראה שטייסר יתחייב במזונותיהם של ילדיו (לא רלוונטית כאן השאלה האם 'בני זוגו' = ידוע"צ, שכן אלו ילדיו שלו!).

מזונות אישה: באין מזונות ע"פ הדין הדתי במקרה דנן (שכן הם מבני דתות שונות) – יש לשקול ולבחון חיובם של מזונות אזרחיים. סעי' 2 לחוק התיקון לדיני משפחה – מזונות, קובע מזונות אזרחיים כאשר אין דין אישי. אמנם מקובל להחיל סעי' זה רק על חסרי דת, ובמקרה דנן יש לבני הזוג דת – וממילא אין אישי שחל עליהם. ע"פ הדין האישי היהודי – לא ניתן לחייב את טייסר מזונות אישה, שכן לא היו נישואין כדמו"י. איני יודע מה הדין השרעי אומר במקרה של נישואין בין-דתיים ואניח שהוא אינו מחייב מזונות. בפסיקה היה מעבר מפס"ד שמואל לפס"ד פלונית, ולאחר מכן גם בפסקי הדין כהנא וסלומון. כלומר, בהתאם לפסיקתו של ברק בבג"צ פלונית 8256/99 הזכות למזונות אזרחיים מושתתת מכוח עילה חוזית (וללא צורך בסטאטוס, שאינו קיים במקרנו), מזונות לאור עקרון כבוד האדם ומכוח חו"י: כבוד האדם; הפקרת בן זוג למחסור ורעב מהווה פגיעה בכבוד האדם של בן הזוג; וכן לאור דרישת תום הלב ודרישת ההגיונות והיושר בין הצדדים, שכן "בני זוג אינם אנשים שנפגשו בתאונה מקרית". אמנם במקרה שלנו קשה לומר שיש סיכוי שאיירין תקבל מזונות אזרחיים/משקמים, שכן היא מפרנסת את עצמה בכבוד. איני יודע מה מצבו הכלכלי של טייסין בפני עצמו (לא פשוט בימינו להיות מורה...). ויכול להיות שהוא יהיה זה שזכאי למזונות משקמים (אמנם, בניגוד למזונות אישה ע"פ התורה, אין חובה שהוא ישמור על אותה רמת חיים שהייתה לו).

~ * ~

אילו היה מדובר בסהר ואירנה היהודים, שנישאו בטקס רפורמי פרטי, היה צורך לנתח ראשית את תוקף הנישואין שלהם, והאם הם רשומים כנישואים. תוקף הנישואין מוכרע לפי הכללים הדתיים (רודניצקי). אם היו עדי קיום ונעשה קניין הרי שלפי ההלכה היהודית הם נשואים (גם אם הם פסולי חיתון מסוג 'אסור לכתחילה ותקף בדיעבד). יש להבדיל האם הם פסולי חיתון (למשל כהן וגרושה/גורת) או פנויי חיתון (ע"פ רודניצקי ופס"ד בעקבותיו); לפי רודניצקי סעד הרישום ינתן רק לפסולי חיתון. אם הם פנויי חיתון הרי

שהם לא יהיו רשומים כנשואים, ומבחינה חוקית הם יחשבו כנראה כידוע"צ (כאמור, הם עומדים במבחנים ידוע"צ). אם כן האפשרויות הן: 1. שיכירו בהם כנשואין כדמו"י (מתוך איזו הכרה ברבנים רפורמים), 2. כנשואים – אך בדומה לנישואין אזרחיים (שכן אלו קידושין פרטיים) 3. כידועים בציבור.

סמכות:

תביעת הגירושין שהגיש סהר בביד"ר אכן תידון בביד"ר, בהיותם ממלאים דרישות סעי' 1 לחשבד"ר (יהודים, תושבים/אזרחים, בישראל, בענייני נישואין וגירושין). גם אם הם לא נרשמו כנשואין אני מניח שביד"ר ירצה לסדר גט, ולו מספק או לחומרא. אמנם אם הם יחשבו כידוע"צ הרי שאין משמעות לתביעת גירושין. אם הם יחשבו כנשואים בנישואין אזרחיים (שכן הם לא התחתנו דרך הרבנות) – הרי שלפי בג"צ בני נח (בעקבות שיטת הרב דיכובסקי) יש תוקף לתביעת הגירושין, ויש לביד"ר סמכות ייחודית לדון בה. אמנם בנוגע לכריכת נושאים נוספים לתביעה זו הדבר נתון במחלוקת: לדעת ברק באוביטר שם – לא ניתן לכרוך לתביעת גירושין בנישואין אזרחיים. ולדעת ביהדה"ר בחיפה – ניתן לכרוך (וכאמור בבלי – ביד"ר מחוייב לדון ע"פ הדין האזרחי הרלוונטי).

בהנחה שניתן לכרוך (או מאחר שאיכשהו הם הוכרו כנשואים כדמו"י, או ע"פ ביד"ר חיפה בנישואין אזרחיים) – אם סהר כרך לתביעת הגירושין את הדברים שטייסין תבע – הרי שיצטרפו לדון במבחני הכריכה: 1. כנות התביעה – האם הוא באמת רוצה להתגרש. כמו כן נצרכת עילת גירושין - בגידתה של אירנה ודאי מהוה עילת גירושין מספקת. (אמנם בנישואין אזרחיים/פרטיים די בעילה של יתום הנישואין, ויקרע שאינו ניתן לאיחוי) 2. כנות הכריכה: ע"פ בעמ"ש תורגימן הרי שיש לכרוך הכל, ואחרת הכריכה לא כנה. 3. כריכה כדן – ע"פ המקובל לא ניתן לכרוך מזונות ילדים. ביד"ר יצטרך לדון ולנמק מבחנים אלו ע"מ לקנות סמכות. במידה ולא עשה כן – גם לו יצויר שסוהר ניצח במבחן הזמן והגיש את תביעתו הכרוכה ראשון – הרי שיש סיכוי לאירנה להעביר את הדיון בעניינים הנכרכים לבימ"ש (וזאת למרות עקרון הכיבוד ההדדי המפורט בבג"צ פייג-פלמן, שכן נאמר שם שבמקרים בהם קיים טעם מיוחד המצדיק זאת, כגון חוסר דיון/נימוק, או טעות היורדת לשורש ההחלטה, ניתן לסטות מעקרון הכיבוד ההדדי, ולבטל את החלטת ביד"ר בדבר סמכותו).

הדין המהותי:

רכוש יהיה בדומה למפורט בין איירין וטייסין (על שתי החלופות – ידוע"צ ונישואין), שכן גם בביד"ר יש לדון ע"פ החוק האזרחי מאז בבלי (אמנם אם תהיה הסכמה של בני הזוג לדון ע"פ הדין הדתי – זה יהיה מותר – ע"פ בג"צ 9734/03).

מזונות אישה (אמנם טייסין לא תבע מזונות. אבל אולי סהר כן ירצה לכרוך...) – הדין החל הוא הדין האישי. סהר יטען שהיא מפסידה בהיותה עוברת על דת. בהנחה ששניהם חילוניים, ובמידה שהדבר יידון בבימ"ש (אם אירנה תנצח במרוץ הסמכויות וההחלטות) הרי שאירנה לא תפסיד מזונותיה. המזונות יהיו רק עד הגט. מזונות אזרחיים במקביל למזונות דתיים לא הוכרו ע"י השי שוחט והשי מימון ע"פ דברי ברק, אך כן ניתנו ע"י השופט עמית.

מזונות ילדים (גם את זה טייסין לא תבע וכנ"ל) – הדין החל הוא הדין האישי. ע"פ דת האב – ישנה חובה אבסולוטית מדאורייתא עד גיל שש. במקרה דנן שהילדים בין גיל שש ל-15 תהיה חובה ע"פ תקנות הרבנות שהאריכה את הגיל עד 15. בנוגע לערכאה בעלת הסמכות – ע"פ המקובל לא ניתן לכרוך מזונות ילדים ע"פ סעי' 3 אלא רק בהסכמה ע"פ

סעי' 9. ע"פ זה – אם אירנה לא תסכים, הדבר יידון בבית המשפט. ועי' בשאלה 2 בדבר המגמות האחרונות בסוגיית אפשרות כריכת מזונות הילדים.

משמורת ילדים – משמורת פיזית – כרוכה מעצם טיבה וטבעה (פס"ד שרעבי), ואילו משמורת רוחנית (חינוך הילדים) יש לכרוך במפורש. כאמור, הילדים במקרנו אינם קטני קטינים, ולכן לא חלה חזקת הגיל הרך. הערכאה שתדון תכריע על בסיס עקרון טובת הילד.

שאלה 2.

לאורך השנים היה מקובל בפסיקה שלא ניתן לכרוך ע"פ סעי' 3 לחשבד"ר את עניין מזונות הקטינים לתביעת הגירושין. אפילו לא אם ניסו לכרוך זאת במפורש, וודאי שאין הדבר נכרך מעצם טיבו וטבעו (כפי שנכרך במשמורת פיזית, ע"פ פס"ד שרעבי). הדבר נפסק בפס"ד עברון בשנת 70 (ע"א 404/70), שם הוסבר שעניינים שאינם דרושים לצורך חיסולם היעיל של יחסי בני הזוג המתגרשים, אינו יכול להיות כרוך לתביעת הגירושין בביד"ר. הובחן בעניין עברון החילוק שבין מזונות הקטינים, אותם אי אפשר לכרוך, ובין תביעה להחזר הוצאות שהוצאו על ידי האשה למזונות הקטין, שאותם כן ניתן לכרוך. הדרך היחידה שניתן היה לדון במזונות ילדים בביד"ר היתה ע"פ סעי' 9 לחשבד"ר שאומר שבהסכמת כל הצדדים ניתן לדון בביד"ר בענייני המעמד האישי גם שלא מתוך כריכתם לת"ג.

ע"פ הבנתי הרציונאל לכך הוא שלמעשה מזונות קטינים אינם מהווים תביעה שבין בני הזוג המתגרשים, אלא הוא תביעתם של הקטינים מאביהם, ועניין זה איננו קשור ליחסים שבין ההורים, ולכן עליו להתברר בנפרד.

והנה, בנוסף לשני פסקי דין מן השנה האחרונה שניתנו בבית המשפט העליון נאמר (אמנם באמרת אגב) שניתן לכרוך מזונות ילדים לת"ג, נוסף לנו פס"ד הנתון במבחן שפוסק בעיקר-עניינו שניתן לכרוך! קביעה זו אכן מתיישבת עם פשט לשון החוק בסעי' 3 לחשבד"ר! כפי המצוטט בפסק הדין – "בכל עניין הכרוך... לרבות מזונות... לילדי הזוג".

היה מקום לחשוב שמאחר והרציונאל דלעיל שריר, ומאחר וקטין יכול לפתוח מחדש (גם בהיותו קטין, ובאמצעות אפוטרופוסו) את ההסכמות שהגיעו אליהן הוריו בעניין מזונותיו, והואיל וסמכות לדון ב'פתיחה מחדש' זו תהיה נתונה לבימ"ש (ולא לביד"ר), הרי שכבר מעתה ניתן לפנות לבימ"ש וכביכול 'לפתוח מחדש' את העניין שם. על כך השיב השופט הנדל בפסק הדין דנן שלא כך הדבר, שכן אי אפשר 'לפתוח מחדש' בטרם נקבע הפסיקה הראשונית; ומאחר והעניין נכרך (ומתקיימות כנות התביעה וכנות הכריכה), ואף כדין הוא נכרך (ע"פ לשון החוק דלעיל), הרי שיש לאפשר לביד"ר לדון בדבר, ולהמתין שיברר את העניין עד תומו; ומכוח עקרון הכיבוד ההדדי – אין לקיים הליכים זהים באותו עניין בבימ"ש ובביד"ר דתי בו זמנית. (וכפי שנאמר בבג"צ ראש חודש – "עיקרון הכיבוד ההדדי הוא לא עיקרון נימוסי בין הערכאות, אלא הוא חיוני ונדרש כדי לקיים מערכת משפטית תקינה")

{ הפסיקה המקובלת מותאמת למגמה לצמצם את כוחו של ביד"ר; אמנם, כאמור, אין הדבר מתיישב עם לשונו הברורה של החוק }

* ע"פ ע"א

טיוטאן!

זמן לביקור

למירון שמואל 3 אשכולות: (1) אדוואר על סמכות

ג'ית היצין הפסע

(2) אגני לבית משפט גביעית - חלפת אתיות

(3) איש ערסור פסכאנה הפסקית

למסת אסון שניא עקין יולקיה - הדמכה לא

הרשמה

ע"א

היא בלקיה

שניהם פתקצמו בעבודה - הסכא שמה

היא יותר חשיפה

ליים - אבד 1 ג'ית 2 משוכת 3 הכות

חיו כל שנה!

איזה הכות יש?

שטח - חנה אשפנת ליסי

בית - ובה מכסים של אירון ג'סני הייטאן ויגם כסל

נכסי קרייה נמשג רכס ג'סני הייטאן?

וערות המרצה

היום הילדים בני
אמיר

הערות המוצה

הערות המרצה

הערות למצגה

הערות המרצה

GOOD COPY

הערות המרצה

הערות המוצג:

הערות המרצה

פרינט בע"מ

טל. 03-5604070